
DIENST op 10 mei 2026, 10 uur

Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Orgel/Piano: J.R. Bijbellezer: Mariska de Graaf
Kerkenraadslid: Tilly Overbeek
Voorganger: br. Hermen de Graaf m.m.v. Chris Hoogendoorn

Thema: **Geloven, in hemelsnaam**

Vooraf op de beamer:

Voor het begin van deze dienst vragen we u stil te zijn.
76 jaar geleden brak op deze dag voor Nederland de Tweede Wereldoorlog uit.

Welkom door kerkenraad, aansteken kaars, afsluiting met aankondiging lied

We zingen: lied 913, vers 2: 'Heer ik wil Uw liefde loven'

Begroeting/Introductie

Hartelijk welkom bij deze dienst op deze zondag, die ook Moederdag is. Al is er een ministerie, dat heeft bedacht dat deze feestdag beter 'Jij-dag' zou moeten worden genoemd.

76 jaar geleden brak voor Nederland de Tweede Wereldoorlog uit. Net als iedere dag is het een bijzondere dag, maar dan wel extra bijzonder. Daarom heb ik gevraagd voorafgaand aan deze dienst stil te zijn. Op dat idee kwam ik toen ik via internet de dienst op Goede Vrijdag volgde.

Degenen die hebben meegewerkt aan deze dienst en nog steeds meewerken, zoals zij daarboven, veel dank voor de ondersteuning.

De leden van de kerkenraad heb ik gevraagd om in de kerk plaats te nemen. Niet als een hoge raad, als een soort sanhedrin, op de eerste rij. Maar tussen jullie, de mensen die zij vertegenwoordigen.

Het thema van deze dienst is: 'Geloven, in hemelsnaam'. Wat kunnen we geloven? En wat niet, in deze tijd van AI, artificiële of kunstmatige intelligentie?

Wat is de leer van de bijbel hierover? En hoe combineren we de leer met het leven?

We lezen daarom ook uit een Bijbelboek waaruit niet zo vaak wordt gelezen, Hooglied. Dat is voor ons merkwaardig genoeg een verborgen schat. Een boek overigens, waarin relatief vaak bloemen voorkomen. Dat is een leuke link met Aalsmeer, wereldwijd hét bloemencentrum.

Mijn vriend Chris Hoogendoorn zal die lezing verzorgen en daar kort op ingaan.

U beleeft dan ook de primeur van twee lekenpredikers in één dienst. En de 'primeur' dat we ons niet houden aan het officiële leesrooster, dat deed ik bij eerdere diensten wel.

Laten we bidden

Gebed

Heer we komen samen in dit huis, hier in uw huis. Misschien uit gewoonte, omdat het

zondag is. De eerste dag van een nieuwe week. Of om aan u te denken, om aan elkaar te denken. Of om te bidden of om te zingen, hier in uw huis.

Of omdat het om een samenstelling gaat van al die gedachten. En misschien ook wel in onze zoektocht naar antwoorden op onze vragen. Hier in uw huis.

Maar als we al iets op die vragen als antwoord krijgen, wat kunnen we dan nog geloven?

Hoe dan ook verlangen we naar een richting, een goede richting, waar u ons dankzij verhalen, al dan niet uit de bijbel, bij kunt helpen. Daar kunnen en mogen we op vertrouwen. Hier in uw huis.

Amen

We zingen: lied 942 verzen 1,2 en 3 'Ik sta voor u in leegte en gemis'
Er staat bij 'Een smekeling, zo kom ik tot uw troon'... De tekst is van Huub Oosterhuis en de melodie van Bernard Huibers, oorspronkelijk een Jezuïet.

Eerste lezing: Prediker 1, vers 12 t/m 18: 'wijsheid en dwaasheid'

We zingen: lied 845 verzen 1, 2 en 3: 'Tijd van vloek en tijd van zegen'
Kan ook op de melodie van psalm 86 – maar dat doen we niet. De melodie van Bernard Huibers is te mooi om over te stappen bij deze woorden, ook van Huub Oosterhuis.

Tweede lezing: Exodus 3, vers 13 en 14: 'Ik ben die er zijn zal'

We zingen: lied 792, vers 1,3 en 4 'Kom, God en schrijf uw eigen naam'
Het is een tekst van Sytse de Vries, een hedendaagse dichter, 80 jaar oud en superactief die ook predikant is en zich ook free-lance theoloog noemt.

Lezing over Hooglied, de verborgen Bijbelse boekenschat door Chris Hoogendoorn.

Ik ga lezen uit en iets vertellen over Hooglied. In het Hebreeuws "Shier haShieriem oftewel "Lied der Liederen". Ik sta hier omdat ik een aparte hobby heb namelijk het vertalen van het Oude testament. U zult denken, waar is dat nou voor nodig? Er zijn toch al een heleboel vertalingen? Ik beloof u dat u over 10 minuten een antwoord heeft op die vraag.

Hoe is een boek als Hooglied eigenlijk in de Bijbel terechtgekomen? Het is een erotisch getint boek waarin de naam van God niet voorkomt.

De rabbijnen hebben de aanwezigheid van het boek in de Tora gelegitimeerd door te stellen dat de liefde tussen de man en het meisje de liefde van God voor zijn volk weerspiegelt. Om die reden wordt het boek in de synagoge in zijn geheel gelezen met Pesach.

En de kerk legitimeerde het boek door te stellen dat het de liefde van Christus voor zijn gemeente weerspiegelt. Ik laat graag aan u wat u ervan vindt.

Voor mij is het mooie lectuur die in werkelijkheid nog erotischer is dan u in de diverse vertalingen leest.

Ik ga wat onthullingen doen en bereidt u zich er vast op voor dat het "rooie oortjes wordt". Ik zou zeggen iedereen onder de 18 naar de kindervertelling. ...of boven de 81....?!?

Over wie gaat het eigenlijk in Hooglied? Wie is het smoorverliefde stel in de dialoog die het hele boek beslaat?

Het begint met:

Het Hooglied, dat van Salomo is.

Dat is niet zo. Dat is alleen maar geschreven om status aan het geschrift te geven.

Dat was in die tijd gewoonte. Denk bijvoorbeeld ook aan "een Psalm van David"....

Wie is zij? Dat is héél interessant! Ze zegt van zichzelf:

Zwart van huid ben ik, maar bekoorlijk,

dochter van Jeruzalem,

als de tenten van Kedar,

als de tentkleden van Salomo.

Zie niet op mij neer omdat ik donker ben,

want de zon heeft mij beschenen.

Ze geeft dus aan dat ze zwart is en zegt dat dit geen aanleiding mag zijn voor discriminatie! En ze lijkt zich af te zetten tegen de "andere meisjes van Jerusalem".

Die naar de hand van Salomo dingen....

Overigens het woord voor zwart dat hier gebruikt wordt, dat kennen wij sjachor...van sjacheren (zwart handelen)...

Wat moeten we ons voorstellen bij die zwarte vrouw? Denk daarbij NIET aan de zwarte mensen zoals wij die kennen. Die zijn van West Afrikaanse c.q. Surinaamse oorsprong. Hun lichamen lijken op die van ons, of zelfs wat corpulenter. Nee, dit is een Ethiopische/Eritrese vrouw: lang en slank. Dat blijkt ook uit de volgende tekst waarin "HIJ" zegt:

De lengte van u is te vergelijken met een palmboom,

uw borsten met druiventrossen.

Ik zei: Ik wil in de palmboom klimmen,

zijn takken grijpen.

Laten uw borsten toch zijn

als trossen aan de wijnstok,

de geur van uw neus

als die van appels,

en uw gehemelte als goede wijn.

Borsten zijn een vaak terugkerend thema in Hooglied. En dan komt nu iets héél interessants:

In hoofdstuk 4 staat een raar zinnetje:

U hebt Mijn hart veroverd, mijn bruid,

u hebt Mijn hart veroverd met één blik van uw ogen,

met één schakel van uw halsketting.

Hoe mooi is uw liefde gegroeid, Mijn bruid,

hoeveel beter is uw liefde dan wijn

en de geur van uw zalfoliën dan allerlei specerijen!

"Hoe mooi is uw liefde gegroeid" !?!

Het boek Hooglied is een van de jongste geschriften uit het OT. Het dateert van pakweg 300 jaar v.Chr. Wie weet wat de oudste vertaling is vanuit het Hebreeuws naar een andere taal?

Septuagint! Naar het Grieks. Ook van ongeveer 300 jaar v. Chr.!

We kunnen twee aannamen doen:

Eén manuscript

Begrip voor de context van die tijd

De Septuagint moet haast wel een héél betrouwbare vertaling zijn ook omdat de opdracht aan de vertalers was om zo dicht mogelijk bij de grondtekst te blijven (net als de Statenvertaling).

Overigens, Septuagint is afgeleid van 7....70....

Wat doet de Septuagint met het zinnetje:

“Hoe mooi is jouw liefde gegroeid”?

Wat zijn jouw borsten mooi gegroeid!

De woorden *dodi* (liefste) en *dodaim* (borsten) liggen héél dicht bij elkaar.....vandaar.....

Zijn er nog meer van dit soort ontboezemingen?

Hoofdstuk 6

Hij:

*Wie is zij die verschijnt als de dageraad,
mooi als de volle maan,
zuiver als de gloeiende zon,
schrikwekkend als zij die vaandels opheffen?*

Zij:

*Naar de notentuin ben Ik afgedaald,
om de nieuwe knoppen in de vallei te bekijken,
om te zien of de wijnstok uitloopt
en de granaatappelbomen gaan bloeien.*

En dan het zinnetje dat in alle vertalingen is weggelaten:

Daar zal ik jou mijn borsten geven!

Dit zinnetje wordt in de Septuagint verderop nog eens herhaald daar waar het ook weer in alle vertalingen wordt weggelaten.

Tot slot uit Hoofdstuk 7

De schoonheid van de bruid

Hij:

*Hoe mooi zijn uw schreden in uw sandalen,
vorstendochter.
De rondingen van uw heupen zijn als halssieraden,
het werk van kunstenaarshanden.
Uw navel is als een ronde schaal
waarin geen gemengde wijn ontbreekt.
Uw buik is als een hoop tarwe,
omgeven door lelies.
Uw beide borsten zijn als twee kalfjes,
de tweeling van een gazelle.
Wat bent u mooi, wat bent u lieflijk,
liefste, vol van genot!*

Wat moeten we nou aan met twee rare zinnen:

Uw navel is als een ronde schaal
waarin geen gemengde wijn ontbreekt.

Uw buik is als een hoop tarwe,

Hierbij moet je denken aan het figuur van een korenschoof!

Maar die navel? En die gemengde wijn?

Navel:

Stel u doet een cursus poëzie en de opdracht is om een gedicht te maken waarin het vrouwelijk geslachtsdeel genoemd moet worden. Welk woord gebruikt u dan? Dat is best lastig want je komt uit bij heel formele woorden of scheldwoorden. Blijkbaar worstelde de dichter van Hooglied daar ook mee. Wat hij heeft gedaan is het voord voor navel gebruiken maar dat wat om te vormen. Dan die gemengde wijn: dat moet je vergelijken met festival bier met maar 2% alcohol. Je kunt ervan blijven drinken...

We zingen: lied 791: Liefde, eenmaal uitgesproken verzen 1,2, 5 en 6
Weer een lied op een tekst van Sytse de Vries, die overigens vandaag voorgaat in de Domkerk in Utrecht. De melodie is van Willem Vogel.

Overdenking: 'Geloven, in hemelsnaam' – gesproken versie geldt.

'Dut is gien wortelle akker'. Dat is West-Fries, de taal waarin ik opgroeide. Ik tekende dat op uit de mond van Ome Jaap Wagenaar. 'Dut is gien wortelle akker' betekent dat je daar als tuinder geen wortels op kon verbouwen. Op de omliggende akkers, hemelsbreed een paar meter van elkaar door sloten gescheiden, kon dat wel. Iedereen geloofde dat. En wij, wij leven in een tijd, waarin dat geloof in God, of in religie, of zo u wilt als doopsgezinden, aan het wegvallen is. Nog maar 30% van de Nederlandse bevolking noemt zich nog christen, 60% zegt níet religieus te zijn.

Maar geloof valt ook níet weg. Het maakt voor een groot gedeelte plaats voor AI, artificiële of kunstmatige intelligentie. Velen zijn gaan geloven in modellen en scenario's. Vooral doemscenario's. We willen weten wat ons te wachten staat.

Zo'n doemscenario voorspelde rond 1975 Paul Ehrlich: er zou een wereldwijde hongersnood komen. Die kwam er niet. In 1960 was een halve hectare, zeg maar zo groot als één voetbalveld, nodig om één persoon van voedsel te voorzien. Nu is dat 0,2 hectare. En in 1960 waren er 3 miljard inwoners op deze aardbol, in 2025 iets meer dan 8 miljard. Al Gore, de Amerikaanse vice-president, was hier vlakbij in de studio's van Aalsmeer in 2008. Hij voorspelde dat in 2013 de Noordpool zou zijn verdwenen. Die voorspelde ramp is niet gebeurd.

Vorige week vrijdag kopte mijn krant Trouw op de voorpagina: 'Nederland nauwelijks voorbereid op extreem kantelpunt in klimaat'. Voor Nederland betekent dit zorgwekkende scenario's over kou, stormen, droogte en zeespiegelstijgingen. En deze week meldde de Volkskrant dat het klimaatpanel van de Verenigde Naties, het IPCC dat het somberste klimaatscenario over de opwarming van de aarde moest worden geschrap.

En in mijn echte vakgebied, de tuinbouw, bracht professor Bloem in de wereld dat bloembollentelers meer last hadden van Parkinson door gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dat bleek in ieder geval juist niet op te gaan voor telers in de kop van Noord-Holland.

Wie moet je nog geloven? Ik noemde maar een paar voorbeelden. Zelfs onze overheid of haar instituties zijn vaak ongeloofwaardig. Een maand geleden constateerde de overheid dat de natuur in zes jaar tijd in Nederland sterk was verslechterd. Maar, zo blijkt als je verder spit, dat kwam vooral door een andere meetmethode. Dat werd er niet bij verteld. Tja, dan is het beangstigend. Angst, gevoed door modellen, scenario's en logaritmen. Prediker voorzag dat al: wie kennis vermeerdert, vermeerdert smart, zo lasen we. Tegenwoordig is dat: 'Wie op zijn telefoon, Ipad of laptop 'scrolt, raakt bedroefd'. Of: 'Wie googelt, wordt een pessimist'. Zo wordt vaak de angst gevoed voor rampspoed of crises.

Van de biologische boer Huib Rijk uit de Noordoostpolder las ik dat alles wat eruitziet als een ramp, dat zelden is. Het kan daarentegen ook een zegen blijken, omdat het aanzet tot verandering. En vaak zijn dat verbeteringen.

De Bijbel staat overigens ook bol van ongelooflijke rampen of gebeurtenissen. De Zondvloed, de plagen in Egypte, in de Openbaringen van Johannes. Dat zijn toch wel de meest bekende.

De uittocht uit Egypte en Mozes, die de tien geboden van een berg ophaalde, is ook zo'n mooie fantasie. Later is berekend dat, toen de eerste Israëlieten in het beloofde land arriveerden, de laatsten nog bij de Pyramides verbleven. Het huidige Hebreeuws, waaruit wij de 10 geboden kennen, bestond nog niet eens.

Toch hebben we die tien geboden ons eigen gemaakt. Tenminste, dat proberen we. Tien leefregels, in het Hebreeuws worden het tien woorden genoemd. Tien geboden, in de Nederlandse versie ongeveer 120 woorden. Meer hebben we niet nodig. Meer hoeven we niet te weten of te vragen.

Straks zullen we het zingen: 'Leer mij leven zonder vragen'. Misschien is wel bedoeld: 'Leer mij leven zonder antwoord'. Want toen Mozes de God die hem toesprak naar zijn naam vroeg kreeg hij als antwoord vier letters JHWH. Wij vertalen dat als 'ik zal er zijn', meer niet. En hij vertrouwde erop. 'Ga maar, ik ga met je mee.'

Net zoals onze kleindochter Ruby, alweer vier jaar oud, erop vertrouwt dat er iets in de geheime schaal ligt als zij bij ons komt. In die schaal is altijd iets nieuws gelegd. Daar vertrouwt zij op, dat de tovenaar Wybe van Hoekema tot Röselaers weer is geweest. Die tovenaar heb ik met zijn voornaam en twee achternamen vernoemd naar predikanten, waarvan voor velen voor van ons Hoekema de bekendste is.

Zo zou ik misschien ook willen geloven, als een kind. Zo zou ik willen vertrouwen in het mysterie dat niet of nauwelijks voorkomt in scenario's, modellen en logaritmen, door de computers gestuurd.

Maar wél een geloof met een praktische inslag. Want naast de leer van 'dopen wat mondig is en spreken wat bondig is' is er de leer van het leven. Na 'dopen wat mondig is en spreken wat bondig is' staat op het tegeltje in de Doopsgezinde Sociëteit in Amsterdam, het Vaticaan der Doopsgezinden, 'in 't christelijk geloven vrij, daden en woorden gaan zij aan zij'.

Naast het mysterie de harde werkelijkheid. Naast de leer, het leven. Desnoods in hemelsnaam.

Zoals een Arabisch spreekwoord zegt 'Vertrouw op God' om eraan toe te voegen: 'maar maak je kameel vast'. Door Toon Hermans in onze eigentijdse taal geïntroduceerd als: 'Ga met God, maar zet je fiets op slot'.

Amen

Muziek: improvisatie Lied 416

Open ruimte/Met elkaar delen

We zingen: lied 913, Wat de toekomst brengen moge, verzen 3, 1 en 4
Het derde tweede vers hebben we aan het begin van deze dienst al gezongen. Vooral om de eerste twee zinnen: 'Heer ik wil Uw liefde loven, al begrijpt mijn ziel u niet'. Nou weet ik niet of onze ziel de Heer wel begrijpt. Misschien wel vertrouwt?

Gebed voorbede
 Stil gebed
 Onze vader

Na de voorbede en het stil gebed in woorden die anderen niet hoeven te horen bidden we het Onze Vader in de woorden van Iep van den Berg. Franka Riesmeijer, die een maand geleden hier voorging als lekenprediker bracht mij op het idee.

Voorbeden,

God, deze zondag is een dag met een dubbel gevoel. Moeders worden in het zonnetje gezet, het is ook de dag waarop de Tweede Wereldoorlog begon. We denken met vreugde en verdriet. We bidden met dankbaarheid om hoe wij hier kunnen leven. We bidden in verdriet om de doden en gewonden. Vroeger en nu nog steeds. In en rond het beloofde land, en elders in de wereld. We bidden om hoop, we bidden om vrede, we bidden om uw steun bij ons doen en laten. Bij onze woorden en onze daden. In hemelsnaam.

We bidden in deze voorbede om...

We bidden in stilte ons persoonlijk gebed.

We bidden het Onze Vader, met andere woorden en met dezelfde bedoeling en hoop:

Bron van zijn, die stroomt in mij, bij wat mij ontroert
Ik geef U een naam, zodat ik U steeds weer op kan delven
Maak mij licht vanbinnen, zodat ik mijzelf helder zie en helder naar buiten kan kijken
Laat mij verlangen één te worden met deze stroom van licht en levend water
Leer mij mijn fouten inzien en ze los te laten, zodat ik bevrijd kan leven
Leer mij me niet af te laten leiden door oppervlakkige dingen
Want uit U wordt mijn kracht, mijn plezier, mijn creativiteit, mijn handelen geboren,
dat zich van moment tot moment vernieuwt.

Amen.

Collecte

Afsluiting

We geven u op deze Moederdag een bijzondere roos mee, de pioenroos. Velen van ons hebben hun moeder niet meer, maar in uw omgeving zijn er vele moeders. En de pioenroos heeft in de christelijke traditie wel een betekenis gekregen. Van schoonheid, liefde en Maria ofwel moedersymboliek.

We zingen: Lied 416, vers 1 t/m 3: 'Ga met God en hij zal met je zijn'

Zegen

Weet u gezegend door uw God. Weet u gezien door uw God. Weet dat u met uw God kunt gaan. Wel of niet in hemelsnaam.

We zingen: Lied 416, vers 4

Doven van de kaarsen, uitnodiging om elkaar te bemoedigen, naar elkaar te luisteren, elkaar kracht te geven en om plezier te hebben in het vertrouwen op een goede week.